

Lerön intas av roddare.

Efter första sommarens roddupplevelser och otroligt vackra kvällsturer, föll det sig naturligt att i höstmörkret -59 fortsätta träffas och träna i skolans gymnastiksal med Kjell Åke Eriksson som ledare. Jag kan inte påminna mig om någon överenskommelse, där vi skulle fortsätta i någon satsning inom rodden. Det bara blev så. Två kvällar i veckan samlades Solleröns manliga "gymnaster". Endast Kjell Uhläs saknades, då han gjorde FN-tjänst i Gaza. Kjell Åkes intresse låg åt det gymnastiska hållet. Spänstig som han var försökte han få oss att göra volter och övningar i ringar och på bommar. "Ämnena" han fick var nog för "gamblär å tungger i roven".

Träningsprogrammet som Svenska Roddförbundet skickat tog mer och mer tid av kvällarna, vilka alltid slutade med "korgboll". En kopia på träningsprogrammet skickades också till Kjell i Gaza, så han inte skulle bli efter i träningen. Svar kom omgående att han var mer rädd att vi misskötte träningen. Han sprang nämligen i 38 graders värme och lös sand.

1960, mot vårkanten kom Karl Lindgren med virke, bandjärn och spik, som han köpt hos Vika Vimo. "Ni ska göra en brygga, innan det blir högvatten" beordrade han. Vi fick alla tomfat som fanns på ön, fyra stycken från BP och fyra från Shell. En brygga på två gånger åtta-tio meter skulle bli rena himmelriket.

Första sjösättningen på nya bryggan blev en besvikelse. När vi närmade oss bryggkanten för att lägga i båten kändes det som bryggan skulle kantra. Att öppna överläggare på svirveln till de yttre årorna var rena akrobatiken. Med stor möda kom årorna på plats. När vi ställde ena foten i båten lättade tyngden på bryggan, som flöt upp och låste fast de andra två årorna. Men ut kom vi.

Att lägga till var ännu svårare. Vi fick stryka (backa) in och belasta bryggan först med styrman och sedan med en roddare i taget, tills alla var inne. Genom att ösa några hinkar vatten i varje tunna löstes dessa problem och bryggan flöt på rätt höjd.

Vi hann inte många träningsturer den våren, förrän roddförbundets tränare kom på besök. Det var Lennart "Braiten" Andersson, en av medaljörerna från OS i Melbourne. Under tre dagar blev vi instruerade i roddteknik, årinställningar och tävlingsreglemente. Han åt och sov hos Ryss Axel och Anna på Sollerö Pensionat. Mellan träningspassen samlades vi runt kaffebordet på Café Utsikten, där han berättade intressanta episoder från OS -56. Som minne och tack för kursen skaffade "Kalle" Karl Lindgren honom en dalahäst för 16.50 kr. Det räckte till en färdigmålad häst på hela 30 cm.

Förbundets tanke med att lägga kursen så tidigt på våren, var nog att ge oss de rätta greppen, innan vi lärt in några tokigheter. Nu började en nästan daglig träning. Med "Braitens" råd och visdomsord påpekade Niss Åke (Åke Dunder) alla fel vi gjorde, rättade oss och fortsatte att ropa sitt "ruu, ruu" för varje årtag. Han har stor del i senare framgångar med sina envisa tillrättavisningar. Han varierade träningen från balansövningar med årtag var fjärde-femte sekund, till att driva upp takten med sina rop "kumm upp i takt, kumm upp i takt" tills vi slutligen korsade varandras åror och gav upp. Andfådda och törstiga drack vi sjövattnet direkt ur den kupade handen. "Um vatnä bljomät" (om mycket frömjöl flöt) föstes det mesta undan med utsidan av handen innan vattnet togs.

Ansökan om tävlingslicenser skickades till Svenska Roddförbundet, åtföljt av läkarintyg från dr. Helldahl. Takställ till folkvagnsbuss tillverkades och anmälan till Hagaregattan gjordes.

Distriktsmästerskapen i Stockholms roddistrikt 1961. Färden gick tidigt på morgonen med taxibåt och inriggare på släp från Vaxholm till starten i Lilla Värtan.

Den sista juli infann vi oss i Stockholm och Brunnsviken för vår första riktiga tävling. Vi var anmälda i två lopp. Utriggad fyra med styrman och inriggad fyra, båda loppen i nybörjarklass. Det här var spännande! Hur gick allt till? Hur långt efter skulle vi bli? Vattnet var i alla fall inte drickbart. Det var grönt och tjockt men gav bra fäste åt årorna.

I utriggarloppet blev det en tredjeplats. Vi slog i alla fall Siljansnäs! Efter målgång började jag må illa. Väl inne på land fick jag lov att ligga blickstillta inne i bussen. ”Våkänd” och ”kabb svättån” hörde jag någon fråga om Harry Karlsson från Siljansnäs fick ro nästa lopp i mitt ställe. Harry kom och viskade frågande vilken takt de andra hängde med i? Jag svarade ”Vilken takt som helst”.

Inne i bussen kunde jag höra Åkes röst och förstod att loppet var igång. Trots min vända blev jag tvungen att upp och se hur det hela avlöpte. När jag närmade mig stranden såg jag genast Åbos´s Pargas Kalk´s blåa tröjor. De ledde en klunga på tre båtar. Ingen Solleröbåt? Jo där, trettio meter före alla andra. I fören satt Kjell Uhläs och Börje Larsson, i mitten Holger Duhlbo och den kraftige Pipar Harry Karlsson i mitt ställe. Åke längst bak hade krupit ner så att endast mössan syntes. De rodde så vattnet stänkte runt åror och båt. När de försvunnit mot mål hörde jag en grov basröst fråga: ”Finns det någon från Sollerön här?” ”Ja, dännä är en”, svarade Back Oskar och pekade på mig. Mannen kom mot mig och jag kunde för mitt inre se protest, diskning och en utskällning, när han på två meters håll sträckte fram handen och sa: ”Gratulerar! Ro kan ni fan inte, men kämpa det kan ni”.

Efter målgång kom båtarna åter till båtplatsen. Finnarna först, arga över att inte lyckats försvara fjolårssegern. De lade till vid bryggan, ur med årorna och hivade upp den tunga båten över huvudet och gick. Mina kamrater hade aldrig sett hur en inriggare tas upp ur vattnet och trodde sådär gör man. De gjorde lika och försvann in i båthuset med den lånade båten. Då hörde jag någon säga: ”Ja se, det ska va finnar och masar till det där.” Ni må tro det var glädje i bussen hem.

Tre veckor senare avgjordes distanskaprodden, en sträcka på sju distansminuter (cirka 13 km) med start i Stockholm och mål i Vaxholm. Inför den tävlingen blev det specialträning, Kulåra-Ryssa och åter på tid. Träsmaken i baken efter en sådan vända var ingenting mot den vi fick efter tävlingen.

Vi kom till Vaxholm på lördagen. På söndagsmorgonen gick flera taxibåtar in till Stockholm och starten. Roddbåtarna hade vi på släp. Nu fick vi se tävlingssträckan, den var enormt lång med svallvågor från alla sorter båtar, stora som snabba. Nu mötte vi etablerade roddare i seniorklass. Efter en halvtimmes rodd var avståndet till de ledande hundra till två hundra meter. Målet vid Kastellet i Vaxholm nåddes efter en timme och femton minuters rodd. När vi fått varsin fönsterlampa som femtepris, hörde vi någon undra: ”Vänd e ir fö någä då?” Vi undrade detsamma och han presenterade sig som Sammils Fritz. Innan vi skildes lovade vi ta nya tag nästa år.

Bidrag för ett båthus kunde sökas hos Riksidrottsförbundet. Högst 50 % av kostnaderna kunde beviljas för idrottsanläggningar. Med högt värderat ”oparbete”, skulle det bli rena förtjänsten.

Under vårvintern 1961 var det lämpligt att åka runt och leta efter en plats att bygga båthuset på. Is och lågvatten avslöjar var stenar ligger, var stranden är så tvär att en brygga inte behöver bli onödigt lång. Vi fann Lerön som bästa alternativ. Men där stod redan ett båthus. Det var Duhlbo Eriks. Holger tyckte: ”Vir flyttum ä, i fråger an i.” Kan inte Holger få ett ja av sin farbror skickar vi dit Kalle tyckte vi andra. När vi på plats visat Erik hur vi tänkt var han inte svår att övertala, idrottsintresserad som han var.

Båten drogs ut, nät, mjärdar och allt som kunde skadas likaså. Reglar spikades på båthusväggarna så att de spretade ut en dryg meter och blev handtag för två-tre personer. Nu kunde en ände åt gången lyftas och stockar rullas under som fick fungera som medar. Huset stod snart på sin nya plats och grundstenar fick vi lägga när isen smält.

Den våren var vi tidigt ute. Ett träningsläger i den isfria älven i Leksand var planerat att börja sista mars och fortsätta tre dagar i april. Vi misstänkte att ingen i Leksand förberett lägret, så vi lastade båten och åkte dit redan den 26 mars. Ett sjunktimmer och några plankor från Norsbrosågen blev en fungerande brygga. Båten riggades och det blev en rekordtidig tur upp mot iskanten vid kyrkudden. Isen låg länge det året på Siljan, så första träningen i Kulåra var den 30 maj.

Under föregående sommars tävlingar hade vi sett andra klubbar komma med båtarna instoppade i tygfodral. Vår båt var ju också ny och fin och borde skyddas mot vägdamm och avgasrök. ”Mossan bäll söm jätt kapäll o”, tyckte Åke. Så han fick uppdraget att skaffa henne tyg. Det blev 15 meter lakansväv till ett pris av 4.25 kr/m. Sy fick hon nog göra gratis!

Inför resan till Stockholm och Hagaregattan kom Åke med det nya båtöverdraget som hans mor Ester sytt. Det var en 14.5 m lång strut att sticka in båten i. Vit och fin låg båten där på busstaket, en två meter lång snörning längst bak gav överdraget en perfekt avsmalnade passform. Årona, målade i föreningsfärger, låg vid sidan om. Åtskilliga mil skulle detta ekipage rulla denna sommar.

Väl nere i Stockholm och Brunnsviken fick vi påhälsning av ett gäng Solleröbor. De skulle se oss ro. Det var Norinspojarna, Gambel Göte och Månte Erik. När vi rott drygt tusen meter stod de på en hög klippa. Vi hade fått en liten ledning och från klippan hördes Månte Erik vråla: ”Heja Nisskarl” (Åkes far). Åke tog då kepsen i handen och vinkade tillbaks. Vi vann loppet. Segern och Åkes vink gick en vaxholmsledare förnär och han såg sig tvungen ge Åke en åthutning: ”Man stör inte roddarna under ett lopp på det där viset”.

En framgångsrik kvintett i inriggad fyra med styrman. Fr.v: Ingvar Hållgärde, Holger Duhlbo, Åke Dunder (styrman) Kjell Uhlas och Börje Larsson.

En månad senare var vi på samma plats och rodde distriktsmästerskap. Vi fick våra första DM plaketter. Seger i två lopp. Helgen efter, 8-9 juli, gick Simlångsregattan nära Halmstad. Den var då en av Sveriges största regattor. I juniorklassen fick vi stryk endast av Skiold från Danmark. På vägen hem köpte vi tuschpennor, stannade vid en mjölkpall och textade Sollerö IF med stora prydliga bokstäver på det nya båtöverdraget. Vi var stolta!

Augusti brukar vara SM-månad och 1961 års junior SM arrangerades av Norrköpings RS på sjön Näknen nära Åhs, en mil norr om staden. Här dök Buslars Sven oväntat upp som supporter. Hans hejarop gav dålig effekt och vi förlorade guldet med 7/10-sekunder, slagna av Jönköping. I årets sista tävling Distansrodden blev det en fjärde plats.

Sommaren 1961 fick vi hjälp att nöta åror och sleidar. Det var ett gäng ungdomar som vi kallade ”Kycklingar”, kanske mest för deras gula träningsoveraller. De var så små och veka att de inte orkade fira ner båten från tröskladutaket. Träningsvilliga som de var, jagades ständigt någon av oss äldre som medhjälpare att få ut båten. Läraktiga var de också. Snart roddes båten i balans hela träningssturer. Vi

äldre fick våra gliringar över våra släpande åror och lutande båt. Enklast att få dem tysta var att fråga hur lång tid det tog för dem att ro en kilometer. Det var en hjärtlig stämning och alla trivdes. Barnens Dag Rodden i Leksand där de fick uppvisningsro blev en riktig puff framåt för dem. Planer på en förbättrad tid nästkommande sommar fanns redan innan de kommit ur båten.

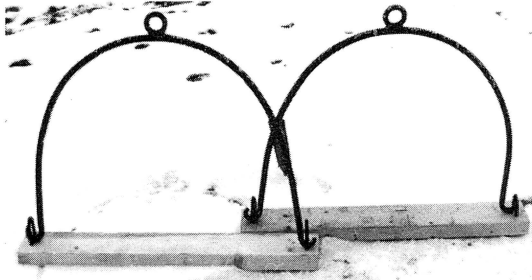
Lagaskiftet hade hunnit så långt att rågångar runt de nya ägototterna börjat huggas upp. Ägarna uppmanades ta tillvara det som var något värt. Allt från busk till timmertallar som stod i siktlinjen sågades omkull. Vi förstod att bolagstallarna skulle bli liggande och ruttna. Korsnäs, Bergslaget och Kopparfors hade skiften på Ryssaheden, Nåtberg, Ekorrberg och Stamnäs. De blev nästan tacksamma när vi frågade om lov att ta tillvara timret, såga och bygga av det. Det var väl en skam att låta det ligga och förgås i folks åsyn.

Nu blev det träning varvat med skogsarbete. Kvistningen gick som en dans. Två man med yxor på samma träd blev ren tävling, en från topp och en från rot. Snart låg stammen klar för kapning. I vår iver tänkte vi inte på hur långt från vägen vi hunnit, så nu blev det ett elände att få fram de träd som låg längst bort. Men fram skulle de. Det var inte ovanligt att sju-åtta personer bar en stock på axlarna eller i famnen. Att bära fram allt som inte gick att nå med traktor, blev ändå för ”katut” så Mås Anders och Sixten Bondesson fick rycka ut med häst. Timret lastades sedan på traktorvagnar och kördes till Lövnäs. För att slippa både på och avlastning var Olle Björk vänlig att låna ut traktor och sin nyinköpta släpvagn med sidtipp.

Tallarna på den utsedda båthusplatsen fälldes och kördes till Lövnäs. Sägare på Svarvmassågen var Trapp Erik Karlsson och Hinders Erik Andersson. De turades om att hjälpa oss för att få någon ledighet, eftersom vi ville såga söndagar. Hela 192 kW gick åt att såga. Det motsvarar åtminstone fyra dagar.

Nu brann ris och stubbar på Lerön. Det var dags för schaktning. Erik och Tore Eriksson skötte det arbetet. Hade de någon gång tidigare fått beställning på en lutande sulschakt? Redan 5 nov. var schakten klar. Nu fanns det plats för brädstaplar. På Lövnäs låg nu mängder av sågat virke i olika dimensioner som skulle flyttas till Lerön. Flera traktorer med två trillor bakom varje hade tingats. Den unge Georg Mattsson fick för första gången förtroendet att ensam låna sin fars Ferguson ”västum sjon”. Lass och tomvagnar gick i skytteltrafik mellan Lövnäs och Lerön. Virket sorterades och lades i olika dimensioner. Söndagen den 26 nov hade staplarna tak och var klara för vinterförvaring. Nu fick vi ägna tiden till träning.

På senvintern, året skrevs nu 1962, när isen blivit snöfri började vi planera lämpliga träningssträckor, två kilometer långa. Om möjligt i lä vilken vind det än blåste. Från Lång-arn med ”stamm åld” mot Proos Nils skorsten fick bli huvudbana. Den märktes med start och mål och för var 250 m. En av oss gick med måttband släpande mot Proos Nils skorsten och högg märke i isen varje gång bandet spändes bakifrån.

Lyftkroken "fåtåni" som Bond Erik räddat ur askan efter tröskladsbranden i juli 1963. De användes som lyftanordning för båten. Den hängde i en hissordning. Fåtåni var öppningsbara, knäpptes runt båten och hissades upp bland svalornas bon under taket.

Vid varje 250 m borrades ett hål i isen. Ett sänke med en flaska stoppades ner under isen för att inte frysa fast och flyttas när vårisen började röra på sig. När sjön blivit isfri byttes flaskorna mot mer synliga flöten. Andra sträckor blev från Knutsön mot Lövnäs, på södra sidan från Lerön förbi Myckelön mot Kulåra. Dessa med en enklare markering.

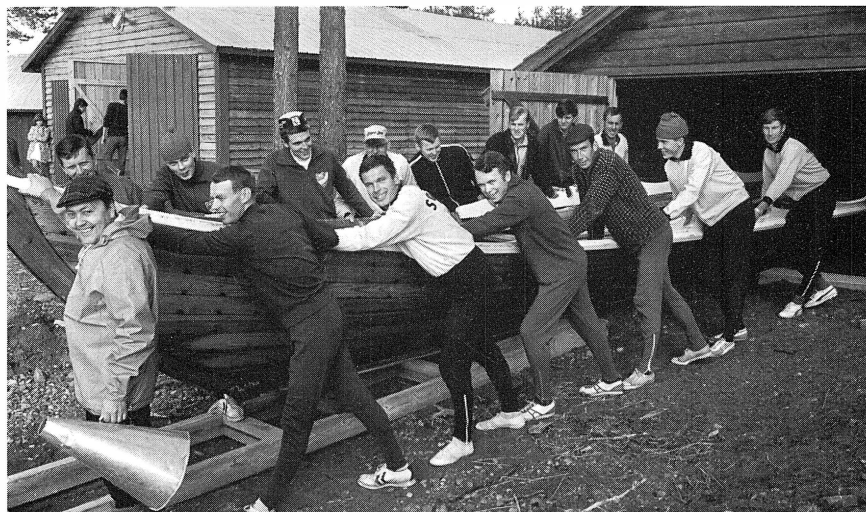
Våren närmade sig. I radion och TVn hörde vi att vårsådden i Skåne var i full gång. Nu fick roddarna i södra Sverige ett försprång. Vi blev mer och mer oroliga. Suget att ro ökade och en dag kom besked. Älven i Leksand hade blivit isfri. Enligt Kjells dagbok var 20 april första träningsturen. Nu började en intensiv tid. Leksand besöktes 29/4, 1/5, 6/5, 15/5 och 25/5. Bakslag i väderlek förekom. Både kyla och överraskande blötsnö. Våra träningsoveraller av bomull sög åt sig både in- och utifrån och blev flera kilon tyngre. Det var knappt att byxorna satt uppe när båten skulle bäras in.

Mitt i träningen skulle grundsulan gjutas. Den 12/5 kom Mora Betongstation med 4.5 m³ betong. Kvällen efter revs sulformen och dagen därpå kom tre tunnor färdigt murbruk. Snart var grunden klar och grus och jord kunde fyllas mot. Nu kunde huset börja resas.

Ett provisoriskt båthus åt utriggarbåten byggdes 17/5 och bryggan med tomfaten bogserades till Lerön. Nu skulle Kulåra trösklada med sin hissordning för alltid överges. (Se Sool-Öen från 1997.)

Nu spikades och löptes det. Tre vändor till Nåtbergets topp på tid var den vanligaste sträckan. Tog någon orienterare täten blev det ingen lättsam träning, för ingen ville ju bli sist. Norr om Lärkastugan hade vi ett kort motlut för intervallträning.

Ett träningspass och en takstol kunde vara kvällens uppsatta mål. En kväll när vi kom iland och som vanligt skulle ta ett bad överfölls vi av tusentals mygg. De hade

Ett roddargång drar ut kyrkbåten från båthuset på Lerön. I bakgrunden finns det första SIF-huset med klubbmärket på gaveln. Längst bort finns det hus som Duhlbo Erik flyttade. Roddarna på bilden: Främre raden fr.v. Åke Dunder med megafonen, Börje Järnberg, Yngve Wass, Bengt Brandt, Helge Olsson, Lars-Gunnar Håkansson och Dunder Ivan Andersson. Bortre raden fr.v: Ingemar Danielsson, Kalle Suther, Sten Danielsson, Ingvar Hållgärde, okänd, Jan Erik Stolth och Kjell Uhlas.

kläckts i vattenfyllda gropar runtom på ön. Gropar där jord tagits när långbanken byggdes eller höjdes. En skvätt spillolja i varje pöl blev bekämpningsmedel. Det var före något miljötänkande.

En dag när vi spikade fjällpanel på husets västra sida kom Karl Lindgren och såg att panelen börjat få vågform. Det här får ni plocka ner och rätta till. ”Å ska va jän längre tid äld ä tar tä rätt till”.

Snart var väggar och tak klara. Ett golv lades i halva husets längd. Den utriggade fyran lades på konsoler närmast sjön och resten av husets längd blev omklädningsrum. Nu hade vi ett båthus fullt jämförbart med flera storklubbar. Dess längd gav utrymme åt en eventuell åtta. Nu fattades bara portar och utvändiga målning. Idrottsföreningens märke skulle naturligtvis pryda varje gavel.

Det var skönt att efter en roddträning och det obligatoriska badet i det iskalla smältvattnet få rusa in och stänga ute snålblåsten. Att i fotogenlampans sken, påklädd och nybadad, få sitta och småprata en stund är ett kärt och harmoniskt minne än idag.

Ingvar Hållgärde